

Bilaga 2, samrådsredogörelse för riskhanteringsplan för Falsterboområdet

Inkomna yttranden under samrådet

Yttranden utan erinran och yttranden där organisationen valt att inte lämna synpunkter
Naturvårdsverket 2021-10-11

Lunds universitet 2021-11-01

Yttranden med synpunkter

Havs- och Vattenmyndigheten 2021-10-29

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 2021-10-28

Sveriges geologiska undersökning (SGU) 2021-10-27

Vattenmyndigheten för södra Östersjön 2021-10-28

Vellinge kommun 2021-11-10

Malmö kommun 2021-11-10

Trelleborgs kommun 2021-11-17

Sydvatten 2021-10-28

Inkomna yttranden med synpunkter redovisas och kommenteras nedan.

Myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten, HaV, anser att det är tydligt illustrerat vilka områden som har betydande översvämningsrisk och att det övergripande framgår vilka verksamheter som påverkas, men saknar en skattning över hur många invånare som riskerar att drabbas. Inledningsvis skrivs att en analys gjorts men HaV saknar en redovisning av resultatet. Det står att tabell x- Falsterbo påverkansområde idag är ofullständig, men framgår inte vad tabellen kommer att kompletteras med. Vidare anser HaV att tabellen över vilka verksamheter som påverkas med fördel skulle kunna kompletteras med en eller flera kartbilder som i tex. Haparanda riskhanteringsplan.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning

HaV anser att riskhanteringsplanen och miljöbedömningen behöver kompletteras med beskrivning om hur riskhanteringsplanerna samordnats med förvaltningsplaner och åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningsförordning som det står i Förordning (2009:956) om översvämningsrisker 15 §. I riskhanteringsplanen nämns att samordningsmöten har genomförts kontinuerligt bl.a. med Södra

Östersjöns vattendistrikt och länsstyrelsens beredningssekretariat men inget om hur riskhanteringsplanen har samordnats med åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen för vattendistriktet. I riskhanteringsplan för Haparanda finns tex en tabell med några åtgärder från vattenförvaltningens åtgärdsprogram och en bedömning över åtgärdernas inverkan på översvämningsrisk. Vidare vore det önskvärt att få motsvarande beskrivning för åtgärder i riskhanteringsplanen dvs en bedömning av positiv eller negativ effekt på MKN för relevanta åtgärder.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med en övergripande bedömning av hur förslaget till åtgärdsprogram för vatten 2021–2027 förhåller sig till översvämningsituationen där också några av åtgärderna kommenteras. Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med en bedömning av tre relevanta åtgärder i riskhanteringsplanen utifrån deras betydelse för att uppnå god vattenstatus och bedömning av hur en åtgärd kan påverka MKN vatten.

Av riskhanteringsplanen ska det tydligt framgå hur föreslagna åtgärder syftar till att uppnå de uppsatta målen, MSBFS 2013:3 3§. Mål och åtgärder är uppdelat på likartat sätt men det är ändå inte enkelt att följa om åtgärderna är rätt i förhållande till målen och om det saknas åtgärder. Det finns tex ett mål för beredskapsförmåga om att det finns tydliga och beslutade samverkansformer för berörda aktörer vid hantering av en översvämningsituation. Under förslag på beredskapsåtgärder återfinns ingen åtgärd om samverkansformer. HaV rekommenderar att mål och åtgärder redovisas tillsammans för att tydligare visa hur det hänger ihop.

Riskhanteringsplanen har kompletterats så att det framgår hur mål och åtgärder hänger ihop.

MSB

Generella synpunkter

Den föreslagna riskhanteringsplanen följer strukturen som rekommenderas i MSB:s vägledning. Målen för riskhanteringsplanen är tydligt redovisade. Av riskhanteringsplanen ska det tydligt framgå hur föreslagna åtgärder syftar till att uppnå de uppsatta målen, MSBFS 2013:3 3§.

Riskhanteringsplanen har kompletterats avseende denna punkt

Det framgår dock från samrådshandlingarna att riskhanteringsplanen saknar ett antal uppgifter och att innehållet behöver utvecklas och kompletteras i flera avseende innan planen färdigställas.

Påverkansområde och utökning av riskområdet

Länsstyrelsen har valt att redovisa ett "påverkansområde" samt föreslår en utökning av riskområdet som skiljer sig mot de framtagna hot- och riskkartorna.

MSB vill understryka att riskhanteringsplanens omfattning och innehåll ska baseras på de hot- och riskkartor framtagna av MSB och Länsstyrelsen under 2018 och 2019 (se 12 § Förordning (2009:956) om översvämningsrisker). Det är vid framtagande av hot- och riskkartorna som det översvämningshotade området fastställs och därmed riskområdet för riskkartorna och inte under framtagandet av riskhanteringsplanen. En dialog har skett med berörda kommuner och länsstyrelsen om fastställande av riskområdet under karteringskedet. Att utöka riskområdet inom ramen för riskhanteringsplanen i detta skede är inte aktuellt då det krävs att nya hot- och riskkartor rapporteras till EU. Riskhanteringsplanen ska kompletteras med information om de redan rapporterade hot- och riskkartorna. Både hot- och riskkartor kommer att revideras i samband med cykel 3 (2024 - 2025) och då med hänsyn taget till ny kunskap och nytt underlag.

Redovisningen av "påverkansområdet" kan dock vara ett möjligt sätt att visualisera osäkerheter i underlaget och skulle kunna kvarstå om det tydligt framgår att riskhanteringsplanen bygger på framtagna och till EU rapporterade hot- och riskkartor.

MSB vill samtidigt betona att det är möjligt att redovisa åtgärder som ligger utanför riskområdet som har betydelse för hantering av risker inom riskområdet.

Riskhanteringsplanen har förtydligats så att det tydligt framgår att kartan "påverkansområde år 2100" utgör ett komplement till MSB:s hot- och riskkartor.

Komplettering inför fastställande

Nedan listas övriga delar av riskhanteringsplanen som behöver utvecklas och kompletteras innan planen färdigställas.

- Planen saknar en övergripande sammanfattning.
Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning
- Planen saknar en sammanfattande beskrivning över riskområdet och en redovisning av slutsatser från den preliminära bedömningen av översvämningsriskerna.
Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning
- Planen saknar en redovisning av riskkartorna som har utarbetats under steg 2.
Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning
- Planen saknar en separat karta över avrinningsområdet. Detta bör redovisas och avrinningsområdet bör kort beskrivas i den slutliga planen.
Eftersom Falsterboområdet inte är beläget inom något av SMHI:s huvudavrinningsområden utan är beläget i kustområdet mellan Segeåns och Nybroåns avrinningsområden redovisas ingen karta, vilket också beskrivs i planen.
- Det bör tydligt redovisas i kap 4 vilka kartor som sammanfattningarna bygger på. Sammanfattningarna ska baseras på de redan framtagna och till EU rapporterade hot- och riskkartorna.
Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning
- Planen bör behandla samtliga aspekter av hanteringen av översvämningsrisker. Översvämnning från havet är en huvudfråga för Falsterbo men översvämningsrisker kopplade till eventuella små vattendrag i Falsterboområdet bör också redovisas och hanteras om de bedöms relevanta.
Planen redovisar och hanterar översvämningsrisker utifrån den information som Länsstyrelsen har tagit del av från kända kommunala dokument. Det finns inga kända problem med översvämnningar i anslutning till dessa mindre vattendrag.

- Planen saknar en redovisning av åtgärder som ska vidtas enligt 5 kap. miljöbalken, 6 kap. miljöbalken och lag om att förebygga storskaliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) som har anknytning till översvämningar.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning

- Planen saknar en prioritering av förslagna åtgärder.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med prioritering av åtgärder

- Planen saknar en sammanfattning av samtliga åtgärder.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning

- Referenslistan bör kompletteras med de till EU-rapporterade hot- och riskkartor, med MSBs vägledning för framtagande av riskhanteringsplaner, de till arbetet med översvämningsdirektivet hörande lagstiftningar m.fl.

Länsstyrelsen har kompletterat referenslistan i riskhanteringsplanen med referens till hot- och riskkartor på översvämningsportalen, MSB:s vägledning, översvämningsdirektivet och tillhörande lagstiftningar.

Samordning

Redovisningen över hur riskhanteringsplanen har samordnats lokalt, regionalt och nationellt behöver utvecklas och tydligare beskrivas. Det är av särskilt vikt att redovisa hur riskhanteringsplanen har samordnats med åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen för vattendistriktet samt resultatet av samordningen. Hur planen samordnats med de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning samt länsstyrelsens och kommunernas ordinarie krisberedskaps-, klimatanpassnings- och planeringsarbete bör också beskrivas i mer detalj. Här bör även kommunens och länsstyrelsens arbete med respektive risk- och sårbarhetsanalys utvecklas.

Texten har utvecklats något sedan samråd

LSO

Kommunernas ansvar enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) bör tydligare beskrivas samt de nyligen genomförda förändringarna som skett i LSO. <https://www.msb.se/forandringar/ls>

Nya föreskrifter om kommunala handlingsprogram har antagits. Syftet är att de ska bli tydligare, konkretare och hålla högre kvalitet samt innehålla en beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats, där bl.a. naturolyckor ingår. Läs mer på: [Förändringar i lagen om Skydd mot olyckor \(LSO\) \(msb.se\)](#)

Länsstyrelsen har förtydligat och utvecklat texten sedan samråd. Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med uppgift om ändringen i LSO, samt föreskrifter, allmänna råd och handbok.

Miljöbedömningen

MSB har inte i detalj granskat miljökonsekvensbeskrivningen utan pekar endast på några detaljerade synpunkter.

Genomförande tiden för riskhanteringsplanen är 2022 - 2027, står 2022 - 2029 på ngt ställe.

Uppgiften i miljökonsekvensbeskrivningen har korrigerats.

I kap 1.1 står det att vattenmyndigheterna tar fram riskkartor vilket är felaktigt. Det står uttryckligen i ändring av förordningen 2009:956 om översvämningsrisker att det är länsstyrelserna som tar fram riskkartor. Det är länsstyrelserna som kan fatta beslut i riskfrågor.

Uppgiften i miljökonsekvensbeskrivningen har korrigerats.

Riskhanteringsplanen ska innehålla en särskild redovisning av miljöbedömningen enligt 6 kap. 16§ miljöbalken.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

SGU

SGU:s allmänna riktlinjer för riskhanteringsplan enligt översvämningsdirektivet

Geologi och morfologi

Markens geologiska och morfologiska egenskaper är avgörande för hur ett område påverkas och påverkas av översvämning. Typ av jord- och bergart, jorddjup och lagerföljd, geomorfologi samt geologisk heterogenitet har stor betydelse för vilka georisker som specifikt kan förekomma i ett område vid översvämning. Georiskerna kan vara skred, ras, föroreningsspridning och erosion. Vidare har markens egenskaper stor betydelse för vilka grundvattenförhållanden som råder samt markens förmåga att släppa igenom vatten. Dessutom ges de egenskaper, som kuster och vattendrags stränder har, av markens och bottenens beskaffenhet samt morfologi, som, tillsammans med sedimentdynamik, bör beaktas vid riskhantering och val av eventuell klimatanpassningsåtgärd.

Den ursprungliga avsättningen av naturligt jordmaterial längs med kuster och stränder har framför allt skett i anslutning till den senaste istiden. Havsnivån och strandlinjernas läge har varierat sedan dess, vilket innebär att kuster och stränder har anpassat sig naturligt till olika förhållanden och förflyttats både ut till havs och in mot land. Omlagring, svallning och en lokal förflyttning av material, som till exempel sand och grus, har därför förekommit. Dessa naturliga processer bör beaktas vid riskhantering och eventuella val av åtgärder. Om åtgärder vidtas som hindrar eller påverkar en naturlig förflyttning av material in mot land under stigande havsnivåer finns risk att en nettotransport istället sker av material bort från kusten och stranden. Detta kan orsaka en större erosion som resulterar i större översvämningsrisker.

Av dessa anledningar bör kunskapsunderlag om områdets geologiska och morfologiska egenskaper användas vid arbete med riskhantering av översvämningar och eventuella klimatanpassningsåtgärder för kuster, sjöar och vattendrag.

SGU har också längs Skånes och södra Hallands kust kartlagt kust- och strandtyp, fysiska och dynamiska förhållanden, erosionsförhållanden, jordarter på land och havsbotten samt havsbottens batymetri. Dessa informationsskikt tillsammans med kända befintliga erosion- och översvämningsåtgärder finns tillgängliga via SGUs kartvisare "Stranderosion och geologi, kust" <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-skanestrand.html> och som GIS-skikt via SGU:s kundtjänst, kundservice@sgu.se.

I andra områden har SGU även karterat jordarter, bergarter och grundvattenförhållanden och har därmed översiktlig information om dessa. För hjälp till handledning och tillgång till denna relevanta information om jordarter, berggrund, grundvatten, geomorfologi, geologisk heterogenitet och naturvärden samt georisker, som t.ex. skred, ras, översvämning, föroreningsspridningar och erosion med syftet att hantera risker med översvämning, hänvisar vi till vår hemsida: <https://www.sgu.se/>. Det bör påpekas att i arbetet med riskhantering av översvämning och klimatanpassningsåtgärder kan

mer detaljerad information behövas i många områden.

Länsstyrelsen delar SGUs synpunkter om vikten av att geologisk information används vid framtagande av åtgärder. De fysiska åtgärder som kan bli en följd av de övergripande åtgärder som redovisas i riskhanteringsplanen kommer att behöva utredas inför kommande prövningsprocesser enligt miljöbalken och planläggning enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen kommer att informera verksamhetsutövare och kommuner om SGU:s underlag inför kommande processer men också i andra sammanhang, exempelvis i arbetet med samordning av klimatanpassning i länet. I Miljökonsekvensbeskrivningen lämnas uppgift från jordartskartan om jordarter och genomsläpplighet.

Materialförsörjning

I samband med anläggandet av olika typer av översvämnings- och erosionsskydd kan behov av material uppstå. Om sådana behov uppstår bör materialförsörjningen hanteras så att en bra resurshushållning och en minimal påverkan av miljö och klimat uppnås. Ökat uttag av material lokalt eller regionalt ger olika effekter på naturvärden, klimat och kulturmiljön. Materialet bör hanteras som en strategisk och kritisk resurs. SGU:s ståndpunkt är att naturgrusmaterial inte ska användas då det oftast går att ersätta med annat material. Cirkulär användning av massor är att föredra.

Länsstyrelsen noterar SGU:s ståndpunkt. Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med aspekter av resurshushållning i bedömningen av konsekvenser.

Grundvatten

Grundvattennivåer i marken samt jordlager och berggrundens förmåga att transportera vatten kan vara avgörande för vilka områden som påverkas av översvämning och hur stor och långvarig påverkan blir. En viss del av de översvämningar vi ser kan bero på så kallad grundvattenöversvämning. Denna typ av översvämningar är en ofta förbisedd faktor som inte bör underskattas. Hoten som en grundvattenöversvämning har är i princip samma men åtgärderna för att minska riskerna kan vara annorlunda, det är stor skillnad om vattnet kommer från ett ytvatten eller havet i marknivå eller trycker upp underifrån från grundvattnet. Områden med hög infiltrationskapacitet kan användas som infiltrationsområde dit man kan leda översvämningsvatten, dock är kvalitén på vattnet av största vikt då detta annars kan påverka grundvattenmagasinet negativt och i värsta fall med irreversibla skador som följd. Dock kan även föroreningar som finns i marken, till exempel vid förorenade områden spridas vidare vid översvämningar. Dels kan föroreningen spridas i marken men det kan även vara så att det läcker ut till ytvatten. Förhöjda havsnivåer kan även påverka grundvattennivåerna och kvalitén på grundvattnet i kustnära låglänta områden vilket även här kan skapa större risker för grundvattenöversvämning och de hot som ett saltpåverkat grundvatten har. I vissa regioner och kommuner finns det övervakning av grundvattennivåer och grundvattenmodeller som kan bidra till den mer komplexa och heltäckande bilden. Med anledning av ovanstående bör en riskhanteringsplan enligt översvämningsdirektivet även innehålla klimatanpassningsåtgärder kopplade till grundvattenförhållanden och inte enbart fokusera på ytvatten. Som exempel kan man behöva ta fram underlag och förhålla åtgärder gentemot grundvattenförekomster och säkerställa att grundvatten som används och kan komma att användas i framtiden inte försämras. SGU har tagit fram en checklista för vilken information vi anser bör redovisas gällande påverkan på grundvattenförekomst och grundvattentäkter (se länkar nedan). <https://www.sgu.se/grundvatten/vattenforvaltning/checklista-paverkan-grundvattenforekomst/> <https://www.sgu.se/grundvatten/vattenskyddsomraden/remisser-till-sgu-om-grundvattentakter/>

Grundvattenförhållanden beaktas på en övergripande nivå i miljökonsekvensbeskrivningen. I nuläget saknas tillräckligt med underlag dels avseende åtgärders utformning och dels om lokala grundvattenförhållanden för att i denna cykel genomföra detaljerade studier av åtgärder kopplade

till grundvattenförekomster. När konkreta åtgärder ska genomföras kommer dessa frågor behöva beaktas i prövningsprocesser.

Vattenmyndigheten för Södra Östersjön

Vattenmyndigheten ser positivt på att arbetet med riskhanteringsplanerna samordnats med vattenförvaltningen och att planerna för Helsingborg, Kristianstad och Landskrona lyfter vikten av ett avrinningsområdesperspektiv. Ett helhetsperspektiv i avrinningsområdet är viktigt både när det gäller påverkan från olika källor och olika lösningar, inklusive de naturbaserade lösningarna. Dessa faktorer behöver beaktas vid val av enskilda åtgärdsalternativ och bedömningar av nyttan med att förlägga åtgärder uppströms i berörda avrinningsområden för att motverka översvämningar nedströms. Det är också positivt att åtgärderna i riskhanteringsplanerna inkluderar naturbaserade lösningar.

Länsstyrelsen instämmer i synpunkterna

I kapitel 7 riskhanteringsplanerna, Åtgärder enligt annan lagstiftning, saknas hänvisning till 5 kap. miljöbalken (1998:808). Översvämningståtgärder i form av t.ex. fysiska skydd och flödesåtgärder kan innebära en hydromorfologisk påverkan på en eller flera ytvatten- och kustvattenförekomster, vilket därmed kan påverka möjligheten att uppnå gällande miljö kvalitetsnorm.

Riskhanteringsplanerna har kompletterats med en redovisning av 5 kap miljöbalken.

I miljökonsekvensbeskrivningarna för Falsterbo, Kristianstad och Malmö beskrivs statusklassificering och miljö kvalitetsnormer för berörda vattenförekomster. Vattenmyndigheten vill informera om att beslut om nya miljö kvalitetsnormer enligt plan ska tas av vattendelegationen för Södra Östersjöns vattendistrikt i december 2021. Det samråd om vattenförvaltningen förvaltningsplan och åtgärdsprogram, som genomfördes fr.o.m. 1 november 2020 t.o.m. 30 april 2021, kan medföra att statusklassificering och miljö kvalitetsnormer ändras i förhållande till det som anges i Vatteninformationssystem Sverige (VISS) i dagsläget.

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med en fotnot om att statusklassning och MKN kan ändras inom kort.

Kommuner

Vellinge

Inledning

Vellinge kommun anser att klimatanpassningen av såväl Vellinges kust som både Skåne och Sverige, är en fråga som behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag och är därav positiva till att riskhanteringsplanen tagits fram. I Vellinge kommun har vi arbetat aktivt med frågan i 15 år. Det är viktigt med en konstruktiv dialog om hur ökade översvämning-risker och konsekvenserna av dessa ska kunna begränsas. Riskhanteringsplanen är ett steg i rätt riktning för detta. Ansvaret och skyldigheterna för respektive finansiering av klimat-anpassningen av Sverige är dock otydligt.

Vellinge kommun konstaterar att trots allvaret i de frågor som riskhanteringsplanen behandlar har remisstiden för planen varit mycket kort utan hänsyn till den politiska hanteringen. Utöver detta specifika yttrande som behandlar riskhanteringsplanen för Falsterboområdet där kommunen fokuserar på den platsspecifika riskhanteringsplanen så lämnar Vellinge kommun även in ett kommungemensamt yttrande där kommunens inställning i de övergripande frågorna framgår. Med detta konstaterat vill Vellinge kommun framföra följande synpunkter.

Utbredningsområde

Riskhanteringsplanen för Falsterboområdet tar avstamp från Vellinge kommuns pågående arbete där Länsstyrelsen framhåller att Vellinge kommuns avgränsningar och val av skydd är det lämpligaste för Falsterboområdet. Förutom det som kommunens tillståndsansökan omfattar så pekar Länsstyrelsen på att Lilla Rammars näs också är ett utsatt område och bör innefattas i framtida planering kring kustskydd.

Vellinge kommun delar Länsstyrelsens uppfattning att Lilla Rammars näs är ett utsatt område och ska det kunna gå att bo kvar så kommer någon form av kustskydd behöva byggas. I kommunens pågående arbete är inte Lilla Hammars näs inkluderat av flera anledningar där en är att kommunens generella avgränsning är att det endast är bebyggelse inom befintligt planlagt område som ingår och det omfattas inte Lilla Hammars näs om. Ytterligare en orsak är att kostnadsnyttoanalysen för att bygga ett kustskydd för Lilla Hammars näs inte är lika god som för övriga Falsterbonäset. Kommunens planerade skydd är 21 kilometer långt och enligt kostnadsanalysen kommer det att skydda ca 3 800 bostäder. Ett motsvarande skydd för Lilla Hammars näs skulle bli ca 5,5 kilometer långt och skydda ca 40 bostäder.

Länsstyrelsen noterar kommunens synpunkter. Synpunkterna påverkar inte riskhanteringsplanen.

Vald nivå

Länsstyrelsen har i riskhanteringsplanen utgått från MSB nivåer som de har tagit fram för hotkartor inom översvämningsdirektivet. Den nivån motsvarar +3,02 år 2100. Kommunens planerade kustskydd har idag en krönnivå på +3.00 för år 2065. Med utgångspunkt från MSB:s nivåer så kommer en ytterst liten korrigering av kommunens planerade skydd behöva ske för att även klara nivåer år 2100.

Länsstyrelsen har i riskhanteringsplanen, enligt kommunens uppfattning, helt subjektivt utan var sig stöd i forskning, IPCC-rapporter eller undersökningar ökat nivån med +0,50 till en nivå på totalt +3,52 år 2100. Länsstyrelsen hänvisar i riskhanteringsplanen till att klimat-relaterade faktorer såsom vågpåverkan, vinduppstuvning m.m. ej är med i MSB:s bedömning. Kommunen vill framhålla att MSB:s bedömning är att nivån +3,02 innefattar: "Högsta beräknade havsvattenstånd antas motsvara ett så kallat "worst-case" scenario och är inte per definition det största möjliga scenario som någonsin kan inträffa, utan ska motsvara ett event med mycket låg sannolikhet".

Stora delar av det skydd som idag planeras ligger långt ifrån kusten och det medför i sig att skyddet kommunen planerar för kommer ha liten eller ingen vågpåverkan. Det finns heller ingen bedömning laing vad viss eventuell vågöverspolning kommer ha för konsekvenser för det bakomliggande samhället. Då ingen kostnadsnyttoanalys är framtagen för detta scenario går det inte att visa att den extra nivån som är föreslagen går att motivera. Utifrån ovan motsätter sig Vellinge kommun Länsstyrelsens generella höjning av nivån med +0,50.

Riskhanteringsplanen följer de nivåer MSBs hot- och riskkartor redovisar. Länsstyrelsen har lagt till en karta som också åskådliggör en säkerhetsmarginal. Motiven till detta redovisas i planen.

Resultatmål

Inledningsvis anger Länsstyrelsen "Länsstyrelsen har i samråd med Vellinge kommun och andra intressenter tagit fram resultatmål för de fyra fokusområdena". Vellinge kommun vill poängtera att kommunen har haft ytterst begränsad insyn i resultatmålen som föreslås.

Vellinge kommun delar länsstyrelsens syn att MSB:s övergripande mål bör vara vägledande för riskhanteringsplanen och är positiv till att framtagna resultatmål ska precisera vilken påverkan på

samhället som kan accepteras vid en omfattande översvämning. Dock är det svårt att återfinna den iden i den absoluta merparten av de föreslagna resultatmålen. Exempelvis består ett flertal mål i att kommunen ska följa kommunens egna politiskt antagna dokument. Att följa dessa bör betraktas som självklart och inte vara ett resultatmål. En annan typ av resultatmål som mår väl av en översyn är de som, enligt kommunens mening, tydligt strider mot MSB:s övergripande mål. I synnerhet handlar det om mål som syftar till att begränsa var och hur översvämningsskydd ska etableras. Kommunen föreslår att Länsstyrelsen justerar resultatmålen så att dessa tydligare preciserar vilken påverkan på samhället som kan accepteras vid en omfattande översvämning samt vilka funktioner som bör upprätthållas och fungera.

De resultatmål som redovisas i riskhanteringsplanerna är övergripande strategiska mål av regional karaktär och har diskuterats och förankrats med tjänstepersoner i kommunerna. Målen beskriver den inriktning som Länsstyrelsen Skåne i nuläget bedömer som viktig för att riskhanteringsplanerna ska bidra till positiva effekter för människors hälsa, miljö, kulturarv och ekonomisk verksamhet. Länsstyrelsen har också utifrån synpunkterna från samrådet omformulerat några av resultatmålen.

Ett par av resultatmålen kräver ytterligare kommentarer:

"Översvämningssåtgärder med syfte att skydda mot stigande havsnivåer bör inte planeras inom områden som omfattas av områdesskydd eller inom områden som kan påverka områdesskydd negativt". Detta resultatmål går helt emot kommunens pågående arbete med kustskydd där stora delar av det kommande skyddet planeras inom områdesskydd. För handlingsplanen där ett yttre skydd kan aktualiseras kommer hela det yttre skyddet ligga inom områdesskydd. Detta resultatmål kan därför ej uppfyllas och ska utgå.

Resultatmålet har omformulerats sedan samrådet så att det bättre harmonierar med kommunens önskemål. Resultatmålet syftar till att visa på vikten av att kustskydd för bebyggelse som är viktiga för människors hälsa, ekonomisk verksamhet och kulturarv kan vara oförenliga med mål för skydd av natur.

"Befintlig infrastruktur ska så långt möjligt skyddas eller på annat sätt anpassas inom utpekade riskområden för översvämning" och "Det finns beredskap inför användning av alternativa vägar vid räddnings- och vårdinsatser". Inom Falsterboområdet så finns det enbart en väg som ombesörjer Skanör och Falsterbo, väg 100. Kommunen är inte huvudman för väg 100 utan det är staten genom Trafikverket. I kommunens planerade skydd är väg 100 till stora delar inte skyddad och framförallt mellan Ljunghusen och Skanör kommer inte vägen att skyddas. Detta innebär att inget av resultatmålen ovan kommer kunna förverkligas om inte staten, genom Trafikverket, tar initiativ att skydda vägen. Då kommunens planerade skydd norr om väg 100 i Höllviken fått utgå från pågående domstolsprocess på grund av utrymmes-brist så kan en förtsett utredning medföra att även denna del av väg 100 ej kommer att skyddas av ett kustskydd som kommunen planerar uppföra.

"Ny infrastruktur bör så långt möjligt inte planeras inom riskområden för översvämning". Större delar av Falsterbonäset är inom riskområde för översvämning vilket gör formuleringen omöjlig att uppfylla. Resultatmålet bör ändras till: Ny infrastruktur bör så långt möjligt inte planeras inom oskyddade riskområden för översvämning.

Länsstyrelsen har tagit bort resultatmålet och sammanfört till ett nytt resultatmål "Ny infrastruktur bör så långt möjligt inte planeras inom oskyddade riskområden för översvämning".

"Översvämningssåtgärder bör inte planeras inom områden så att de påverkar objekt som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen negativt eller inom områden som kan påverka riksintresset för

kulturmiljö negativt". Stora delar av det planerade skyddet är beläget inom eller angränsar till områden som omfattas av skydd enligt KML. Att inte påverka skyddade objekt negativt är omöjligt men bör undvikas alternativt påverkas i så låg omfattning som möjligt.

Resultatmålet har omformulerats och anpassats efter kommunens synpunkt

Åtgärdsförslag

Vellinge kommun noterar att Länsstyrelsen har utfört ett omfattande arbete med att inhämta åtgärder ur ett flertal politiskt beslutade dokument. Kommunen ställer sig frågande till hur denna summering av beslut förväntas bidra till att hjälpa Vellinge med att minska ogynnsam påverkan av översvämningar i kommunen.

Riskhanteringsplanerna har tagits fram i enlighet med översvämningsdirektivet (2007/60/EG) och syftar till att minska ogynnsamma effekter av översvämningar. Länsstyrelsens uppdrag avseende riskhanteringsplaner är reglerat enligt förordning (SFS 2009:956) om översvämningsrisker och genom föreskrift (MSBFS 2013:1). Riskhanteringsplanens huvudsakliga uppgift är att samla åtgärder från flera aktörer med syfte att uppnå målen i översvämningsdirektivet. Riskhanteringsplanen kan ge en samlad bild som kan hjälpa olika aktörer att samverka vid planering av framtida åtgärder. Arbetet kommer att utvecklas vidare under kommande cykel av direktivet.

Vellinge kommun motsätter sig helt åtgärdsförslag där Länsstyrelsen tar på sig Boverkets ansvar för att ta fram nationell vägledning för kommunal planering samt åtgärder där Länsstyrelsen uppmanar kommunen att upphäva gällande detaljplaner i s.k. riskområden och andra åtgärder som kan tolkas som att Länsstyrelsen driver "planerad reträtt" som lämpligaste lösning. Kommunen konstaterar att, bland alla åtgärderna som föreslås i riskhanteringsplanen, inte går att återfinna någon åtgärd där Länsstyrelsen, i sin stöttande roll, ska agera för att kommunen ska kunna vara kvar och utvecklas.

Länsstyrelsens avsikt är ta fram ett regionalt planeringsunderlag som kan hjälpa kommuner att planera för och genomföra skyddsåtgärder t. ex i områden där kommuner vill utveckla bebyggelse som är beroende av framtida åtgärder.

Åtgärden där länsstyrelsen uppmanar kommunen att se över detaljplaner inom riskområden för översvämning, samt informerar om möjligheten, att upphäva hela eller del av detaljplaner med outnyttjade byggrätter vars genomförandetid löpt ut har tidigare varit en åtgärd i den regionala klimatanpassningsplanen. Åtgärden visar på vilka möjligheter det finns i plan- och bygglagen för att minska risken för översvämning i befintliga områden.

Ett par av åtgärdsförslagen kräver ytterligare kommentarer:

"Vellinge kommun utreder hur översvämningskyddet längs Falsterbonäset kan kompletteras för att ge ett fullgott skydd för de delar som kommunen fick avslag för i mark- och miljödomstolen och för de delar som kommunen valde att ta bort från ansökan". Här poängteras särskilt att det planerade skyddet är en pågående rättslig process att de delar som kommunen fick avslag för i mark- och miljödomstolen mycket väl kan få ett annat utslag i kommande instans.

I riskhanteringsplanen förtydligas att rättsprocessen är pågående.

"Vellinge kommun uppför ett översvämningskydd på nivå+ 3 meter runt Falsterbo-näset för att skydda kommundelar i Skanör-Falsterbo, Ljunghusen, Höllviken och Kämpinge i enlighet med dom

från mark- och miljödomstolen". Även här vill poängteras att det är en pågående rättslig process där utfallet ännu är okänt.

I riskhanteringsplanen förtydligas att rättsprocessen är pågående

Miljökonsekvensbeskrivning

Till riskhanteringsplanen har Länsstyrelsen tagit fram tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, MKB.

Planperioden och nollalternativet

Planperioden är satt till 2022-2027. Detta medför konsekvenser för sättet att hantera frågan i miljökonsekvensbeskrivningen. Samtidigt som Länsstyrelsen nämner både år 2100 som bebyggelsens förväntade livslängd i sina bedömningar både i riskhanteringsplanen och ärenden i övrigt så blir det missvisande resultat när en MKB görs för planperioden då framförallt "nollalternativet" inte avspeglar syftet med riskhanteringsplanen i övrigt. Vellinge kommun anser att nollalternativet behöver ha motsvarande tidsperspektiv som skyddens planeringshorisont. Annars kommer det alltid att bli svårt att motivera åtgärder konsekvensmässigt.

Vid avgränsningssamrådet med Vellinge kommun definierades jämförelsealternativen nollalternativ, planalternativ och havsnivå 2100. MKB:n följer vad som beslutades då. Länsstyrelsen instämmer i att på kort sikt under anläggningskedet kommer negativ betydande miljöpåverkan bli stor. Alternativet havsnivå 2100 (lång sikt) avser att komplettera och har betydelse för att få en större bild av konsekvenser av åtgärderna.

Miljökonsekvensbeskrivningen har efter samrådet ändrats avseende konsekvensområdet ekonomisk verksamhet. Underkapitlet heter nu "Materiella tillgångar och resurshushållning" och beaktar inte näringslivsfrågor. Planalternativet inom området materiella tillgångar och resurshushållning bedöms vara bättre än nollalternativet.

Havsvattennivå

I riskhanteringsplanen hänvisas det till "högsta havsvattenstånd" och i MKB hänvisas det till "beräknad högsta vattennivå". Kommunen vill upplysningsvis poängtera att det finns ingen vedertagen metod för att fastställa "beräknad högsta vattennivå" för vattennivåer i havet, på motsvarande sätt som det finns för begreppet "beräknat högsta flöde" (BHF) i vattendrag. SMHI har tidigare tillhandahållit en webbtjänst där de presenterat beräkningar av något de kallat "högsta beräknade havsvattenstånd". Den 30 november 2020 publicerade SMHI dock följande kommentar på sin hemsida:

"Det högsta beräknade havsvattenståndet var tänkt som en illustration av en möjlig extremnivå under observerade förhållanden men aldrig tänkt som ett mått på den högsta möjliga extrem-nivån. Detta angavs i förklaringen av webbtjänsten samt i underliggande rapporter. Då det har framkommit att det högsta beräknade havsvattenståndet har använts som beslutsunderlag för högsta möjliga extremnivå väljer SMHI, för att undvika vidare missförstånd, att inte längre publicera webbtjänsten."

Sedan SMHI gjo1t detta ställningstagande finns inte längre någon vägledande nivå för kommuner eller exploatörer avseende den "högsta beräknad nivå" som Länsstyrelsen refererar till. Det blir således upp till verksamhetsutövaren att definiera den högsta beräknade nivån.

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med en fotnot om att begreppen högsta beräknade havsvattenstånd (som har använts av SMHI) och beräknad högsta nivå (som har använts av MSB)

avser detsamma. MSB har i arbetet med riskhanteringsplaner anlitat SMHI för att få fram "högsta beräknade nivå i slutet av seklet". SMHI har i det arbetet använt sig rapporten som kommunen hänvisar till. Länsstyrelsen menar att riskhanteringsplanerna bör bygga på det underlag som MSB presenterar.

3.3.1 Kulturarvsobjekt

I kommunens pågående projekt har kunnat konstateras att den befintliga kyrkogårdsmuren i Skanör inte har bärighet nog att stå emot vattentryck. Därför är kommunens avsikt bygga en ny mur utanför den befintliga.

Uppgiften att kyrkomuren i kombination med tillfälliga skydd skulle kunna utgöra ett visst skydd mot översvämning har tagits bort.

3.4.2 Infrastruktur

I denna punkt belyses problemet att Skanör-Falsterbo endast har en tillfartsväg, väg 100. Det lyfts även att hamnen kan utgöra viktig alternativ evakueringsväg. I denna kontext vill kommunen upplysa om att dels kommer Hamnvägen som leder ut till hamnen också vara översvämmad om väg 100 är det, dels så är det tveksamt om vattenvägen är en möjlig evakueringsväg i samband med storm. Kommunen vill i detta sammanhang även påtala att en evakueringsplan är framtagen för området.

Uppgiften saknar betydelse i miljökonsekvensbeskrivningen och har därför tagits bort.

4.2 Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen framhåller att stora skyddade områden kommer att påverkas under anläggnings-skedet samt att markarbete i och intill banvallen skulle kunna öka spridning och hindra upp-fyllandet av miljökvalitetsnormen för ytvatten. Kommunen vill poängtera att ställt i relation till hur stora skyddsområdena är, kommer mycket liten andel att påverkas. Kommunen vill också förtydliga att man i så stor utsträckning som möjligt eftersträvat att undvika påverkan på skyddade områden.

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats med Vellinge kommuns planerade åtgärder för att minska de negativa effekterna av åtgärderna (nytt kapitel 4), samt att dessa åtgärder bör följas upp och att kompensationsåtgärder vidtas som ersättning för de skyddade områden som tas i anspråk.

Vad gäller arbete vid banvallen har kommunen låtit Sweco utreda om påtalad risk föreligger och utredningarna visat att åtgärderna inte kommer att hindra upp-fyllandet av miljökvalitetsnormen.

Länsstyrelsen har kortat ner meningen "Markarbete i och intill banvallen skulle kunna öka spridningen av föroreningar till ytvatten", utan tillägg att detta skulle kunna hindra upp-fyllandet av miljökvalitetsnormen för ytvatten.

5 Havsnivå 2100 & åtgärdsalternativ

Enligt studier på Falsterboområdet varierar grundvattennivåerna både inom områden och över året. Att grundvattennivån vid en arkeologisk undersökning konstateras till en viss nivå innebär inte att denna nivå är en generell norm för Falsterboområdet.

Länsstyrelsen har kompletterat en mening (kursiverat) till "Grundvattennivån är *periodvis* redan i dag *mycket* hög".

Det verkar även som om Länsstyrelsen, i sitt resonemang, blandar ihop medelvattenstigning, vilket leder till permanent grundvattenhöjning, och tillfälliga högvatten, vilket leder till marginell påverkan på grundvattennivån.

Länsstyrelsen delar kommunens synpunkter. En permanent höjning av grundvattennivå kan förväntas vid en höjning av medelvattennivån i havet, vilket belyses i miljökonsekvensbeskrivningen för tidsperspektivet 2100 och alternativa åtgärder.

6 Strategiska ställningstaganden

Länsstyrelsen framhåller att hårda lösningar bör undvikas för att det fixerar kustlinjen och förhindrar en naturlig utveckling. Kommunen förstår Länsstyrelsens intention med skrivelsen och även kommunen anser att mjuka naturbaserade skydd vid kustlinjen är att föredra men att generellt avfärda t.ex. skyddsvallar som olämpligt, för att det fixerar kustlinjen och hindrar naturlig utveckling blir i Vellinge kommuns fall fel då skyddsvallar och liknande i pågående projekt placeras till stora delar långt från kustlinjen.

Länsstyrelsen är medveten om att det finns behov av att skydda Falsterbonäset med skyddsvallar. Strategiska ställningstaganden ger perspektiv till val av alternativ. Hårda skyddslösningar avfärdas inte generellt, då de kan vara viktiga lösningar särskilt där kustlinjen redan är fixerad såsom ofta är fallet vid tätortsbebyggelse.

Länsstyrelsen framhåller att sandfodring är en sämre lösning då sand är en begränsad resurs och sanduttag leder till skador vid fodringplatsen. Det har genomförts en studie som visar på sandbehovet för att skydda hela sydkustens sandområden fram till år 2100 som visar på ett sandbehov på cirka 44 miljoner kbm. Detta motsvarar ca 6 % av sanden som finns tillgänglig utanför Ystads kust vid Sandhammarbank. <https://www.tidskriftenvatten.se/tsv->

artikel/sandbehov-for-att-1110tverka-stranderosion-ut111ed-skanes-sydkust-under-perioden- 2017-2100-es-timation-of-required-beach-nourishment-volumes-along-the-south-coast-of-sweden-during-2017-21.

Vellinge kommun ser det som en nödvändighet att sandfodra kommunens stränder för att till framtiden säkerställa de värden som finns idag.

Många frågor är fortfarande olösta kring hållbarhet av storskalig strandfodring i ett förändrat klimat. När det gäller rapporten som kommunen hänvisar till, refererar artikelförfattarna till en SGU rapport som redovisar den totala volymen sand vid Sandhammarbank men inte vilken volym som är ekologiskt hållbar att ta ut och inte heller om all sand är lämplig för strandfodring.

Slutord

Slutligen vill Vellinge kommun än en gång poängtera vikten av att frågan kring klimatanpassning får större utrymme vilket riskhanteringsplanen bidrar till. Kommunen anser att planen mår väl av att bli tydligare kring en gemensam, samlande målbild av ett klimatanpassat samhälle. Vidare bedöms planen bli mer effektiv om den kan bli tydligare kring vilka aktörer som har juridiska skyldigheter att agera samt vilka skyldigheter som behöver tillskapas för att målbilden ska kunna nås.

Det krävs sammanfattningsvis ett omtag av riskhanteringsplanen för att Länsstyrelsen bättre ska kunna visa att staten tar sin stödjande och rådgivande roll på allvar i den komplexa stadsbyggnadsutveckling som Sveriges kuststäder befinner sig i.

Att klimatanpassningsfrågan behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag är Länsstyrelsen väl medveten om. Länsstyrelsen har bl.a. tagit initiativ till Regional kustsamverkan och arbetar i dialog med kustkommuner och ett flertal nationella myndigheter för att dessa frågor ska få ökad uppmärksamhet i nationell politik. Länsstyrelsen ser fram emot en fortsatt dialog med kommunerna om översvämning och kustskydd inom ramen för länsstyrelsens uppdrag att samordna

det regionala arbetet med klimatanpassning. Klimatanpassning är en viktig del av riskhanteringsplanerna men är här avgränsad till översvämning och främst också kopplad till befintliga värden. Länsstyrelsen har under framtagandet av riskhanteringsplanerna vid dialogen med tjänstepersoner i kustkommunerna inte uppfattat att det finns önskemål att uppdraget ska utökas till att omfatta mer än vad som krävs av översvämningsdirektivet. Riskhanteringsplanerna syftar till att minska ogynnsamma effekter av översvämningar. Länsstyrelsen menar att det framgår av riskhanteringsplanerna vem som är ansvarig för respektive åtgärd. Länsstyrelsen vill påminna om att de mål och åtgärder som föreslås i riskhanteringsplanerna inte är juridiskt bindande. Samtidigt är flera åtgärder direkt hämtade från beslutade och antagna kommunala översiktsplaner och därför vägledande för detaljplanering, bygglov samt vägledande för prövningar enligt miljöbalken.

Utifrån vad som sagts ovan ser Länsstyrelsen inte skäl att göra omtag av riskhanteringsplanerna.

Malmö

Malmö stad anser att klimatanpassningen av Sverige är en fråga som behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag och är därmed positiv till att riskhanteringsplanen tagits fram. Det är viktigt med en konstruktiv dialog om hur ökade översvämningsrisker och konsekvenserna av dessa ska kunna begränsas. Malmö stad hänvisar till gemensamma synpunkter från Skånes kustkommuner.

Länsstyrelsen kommenterar det kommundemensamma yttrandet nedan i Trelleborgs yttrande.

Trelleborg

Ärendet

Efter att stora översvämningar drabbat Europa antog EU 2007 ett översvämningsdirektiv med syfte att minska konsekvenserna av översvämningar och värna om människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är ansvarig myndighet och genomför arbetet i nära samarbete med länsstyrelserna. Falsterbonäset i Vellinge kommun är utpekade som ett område i Sverige med betydande översvämningsrisk från havet. Som del i arbetet har Länsstyrelsen Skåne tagit fram riskhanteringsplaner för de utpekade områdena, som nu är ute på samråd.

Vellinge Kommun har kommit långt i sitt arbete med att anlägga kustskydd mot översvämning på Falsterbonäset. Efter ett omfattande utredningsarbete i cirka 10 års tid lämnades en tillståndsansökan in till Mark- och miljödomstolen i juni 2018. Förslaget har varit uppe i Mark- och miljödomstolen, efter överklagan ska det tas upp i Mark- och miljööverdomstolen men datum för förhandling är inte bestämt.

Då Trelleborgs kommun inte kommer bli påverkat av de planerade åtgärderna på Falsterbonäset bedöms det inte finnas något att tillföra till Länsstyrelsen Skånes riskhanteringsplan över området, mer än att stötta Vellinge kommun i sitt arbete.

Yttrande

Då det utpekade området för riskhanteringsplanen i Vellinge kommun endast berör Falsterbonäset kommer Trelleborgs kommun inte bli påverkad av de åtgärder som planeras och beskrivs i Länsstyrelsen Skånes riskhanteringsplan.

Vellinge kommun har gjort ett omfattande utredningsarbete under lång tid och resultaten har varit ute på samråd. Trelleborgs kommun har därför inget att tillägga i nuläget.

Avslutningsvis vill Trelleborgs kommun framföra att vi följer Vellinge kommuns arbete i frågan med stort intresse och vill stötta dem i de fall vi så kan.

Gemensamt yttrande från Skånes kustkommuner

Skånes kustkommuners synpunkter på Länsstyrelsens remiss av riskhanteringsplaner i Skåne.

Vi kustkommuner i Skåne har en gemensam syn i viktiga frågor som rör klimatanpassningen av Sverige och vad som behövs för att Skånes kustkommuner ska kunna fortsätta utvecklas. Skånes kustkommuner tar det förändrade klimatet på stort allvar och ser behov av att kustkommunernas fysiska planering behöver ske med en samhällsekonomiskt motiverad klimatanpassning. De skånska kustkommunernas tillväxtbehov och realisering av bostadsförsörjning är en nationell angelägenhet för svensk ekonomi och viktig för hela Skånes och Öresundsregionens utveckling. Klimatanpassningen av den byggda miljön behöver ta vara på och utgå från redan gjorda investeringar, i bebyggelsestrukturer samt kultur- och naturmiljön. Det behövs en öppen diskussion om hur vi tillsammans med staten kan arbeta med samhällsekonomiskt lönsamma, adaptiva och successiva åtgärder utifrån kontinuerligt ökande kunskap så att osäkerhetsmarginalerna för investerare minskar i Skåne. Sveriges tillväxt behöver ett Skåne med resilienta och ekonomiskt robusta kustkommuner.³

(4)

Vi vill med följande gemensamma synpunkter som utgångspunkt i remissen om riskhanteringsplaner i Sverige vara en aktiv part i fortsatt nationell dialog med Länsstyrelsen och andra statliga aktörer, liksom andra samhällsaktörer.

Kommunerna Bromölla, Burlöv, Helsingborg, Landskrona, Lomma, Malmö, Simrishamn, Skurup, Trelleborg, Vellinge, Ystad, Ängelholm

Synpunkter

Klimatanpassning - en fråga som behöver uppmärksammas utifrån från tydliga ansvar och juridiska skyldigheter

Klimatanpassningen av såväl Skånes kustkommuner som Sverige är en fråga som behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag. Skånes kustkommuner är därmed positiva till att riskhanteringsplanerna tagits fram. Skånes kustkommuner anser emellertid att riskhanteringsplanerna behöver bli tydligare kring en gemensam och samlande målbild av ett klimatanpassat Skåne, där städer och samhällen kan finnas kvar och utvecklas. Kustkommunerna bidrar gärna i en utvecklad dialog med staten, både med länsstyrelsen och andra myndigheter, om hur ökade översvämningsrisker och konsekvenser av dessa kan hanteras både i befintlig miljö och i kommunernas fysiska planering.

Ansvar och skyldigheterna för, respektive finansieringen av, klimatanpassningen av Sverige är inte tydligt i riskhanteringsplanen. Det saknas även lagrum för adaptiva och successiva etappvisa klimatanpassningsåtgärder idag och för olika finansierings- och fördelningsmodeller för åtgärder som ligger långt fram i tiden. Det är viktigt att länsstyrelsen förtydligar och skiljer på det ansvar som kommunerna har och inte har. De resultatmål och åtgärder som föreslås i Skånes riskhanteringsplaner bör förtydligas utifrån om de är möjligheter för kommunerna eller juridiska skyldigheter med utgångspunkt i vad som exempelvis framgår av prop.2017/18:163, *Nationell strategi för klimatanpassning* respektive Klimatanpassnings-utredningens betänkande *Vem har ansvaret?* (SOU 2017:42).

Riskhanteringsplanerna syftar till att minska ogynnsamma effekter av översvämnningar. Länsstyrelsen menar att det framgår av riskhanteringsplanerna vem som är ansvarig för respektive åtgärd.

Länsstyrelsen har fört dialog och arrangerat ett flertal möten med tjänstepersoner för berörda kommuner samt samlat in åtgärder som respektive kommun har beslutat i olika dokument. De resultatmål som redovisas i riskhanteringsplanerna är övergripande strategiska mål av regional karaktär och har diskuterats och förankrats med tjänstepersoner i kommunerna. Målen beskriver utifrån detta den inriktning som Länsstyrelsen Skåne i nuläget bedömer som viktig för att riskhanteringsplanerna ska bidra till positiva effekter för människors hälsa, miljö, kulturarv och ekonomisk verksamhet. Utifrån synpunkterna från samrådet har några av resultatmålen omformulerats.

Länsstyrelsen vill påminna om att de mål och åtgärder som föreslås i riskhanteringsplanerna inte är juridiskt bindande. Samtidigt är flera åtgärder direkt hämtade från beslutade och antagna kommunala översiktsplaner och därför vägledande för detaljplanering, bygglov samt vägledande för prövningar enligt miljöbalken.

Att klimatanpassningsfrågan behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag är Länsstyrelsen väl medveten om. Klimatanpassning är en viktig del av riskhanteringsplanerna men är här avgränsad till översvämnning och främst också kopplad till befintliga värden. Länsstyrelsen har under framtagandet av riskhanteringsplanerna vid dialogen med tjänstepersoner i kustkommunerna inte uppfattat att det finns önskemål att uppdraget ska utökas till att omfatta mer än vad som krävs av översvämningsdirektivet. Länsstyrelsen kan delvis bekräfta bilden av att det saknas lagrum för adaptiva och successiva etappvisa klimatanpassningsåtgärder idag och för olika finansieringsmodeller för åtgärder som ligger långt fram i tiden. Länsstyrelsen har bl.a. tagit initiativ till Regional kustsamverkan och arbetar i dialog med kustkommuner och ett flertal nationella myndigheter för att dessa frågor ska få ökad uppmärksamhet i nationell politik. Länsstyrelsen ser fram emot en fortsatt

dialog med kommunerna om översvämning och kustskydd inom ramen för länsstyrelsens uppdrag att samordna det regionala arbetet med klimatanpassning.

Staten behöver genomföra samt finansiera åtgärder som skyddar statens intressen.

Riskhanteringsplanerna behöver tydligare visa vilket ansvar som berörda aktörer har, där staten behöver ta en större roll för finansieringen och finansieringsmodeller. Eftersom Länsstyrelsen gör bedömningen att flera samhällsviktiga verksamheter med statlig huvudman riskerar att översvämmas uppmanar Skånes kustkommuner Länsstyrelsen att peka ut en åtgärd som: *"Länsstyrelsen ska verka för att staten, samordnat med kommunerna, genomför och finansierar skyddsåtgärder och beredskap som skyddar statens intressen, så som samhällsviktig verksamhet, riksintressen, statliga naturreservat, byggnader och infrastruktur osv. Länsstyrelsen behöver också arbeta för att staten ska skapa förutsättningar för anläggandet av skydd av allmänna intressen i alla typer av miljöer"*.

Länsstyrelsen behöver därtill arbeta för att staten ska ändra lagrum och tolkningar för att möjliggöra/förenkla tillståndsprocesser för att anlägga kustskydd.⁴ (4)

Länsstyrelsen håller med om att statens arbete vad gäller skydd av statliga intressen behöver utvecklas. Länsstyrelsen har dock endast rådighet att genomföra åtgärder i vissa situationer och för ett fåtal objekt. Riksintressen och statliga naturreservat är i sig inget som ställer krav på kustskydd. Det som sker "naturligt" till följd av ett förändrat klimat behöver dessutom inte i alltid vara negativt för områdesskydden.

Riskhanteringsplanerna redovisar förebyggande åtgärder som på sikt bör leda till att staten genom Trafikverket genomför åtgärder för att skydda vägar, järnvägar och hamnverksamheter som ligger inom statligt ansvar. En annan åtgärd i riskhanteringsplanen är att Länsstyrelsen tar fram en handlingsplan för klimatanpassning för de skyddade områden som Länsstyrelsen förvaltar och påbörjar genomförandet av de åtgärder som beslutas i handlingsplanen och som åläggs myndigheten.

När det gäller att skapa förutsättningar för anläggandet av skydd av allmänna intressen i alla typer av miljöer är staten idag beroende av det kan ske inom ramen för det kommunala planmonopolet. Kommunen har idag både kravet att finansiera många av åtgärderna men äger samtidigt planeringsfrågan och kan föreslå vilka skyddsåtgärder som är lämpliga och var. Länsstyrelsen kan samtidigt bidra med den övergripande bilden och det regionala perspektivet varför det är angeläget att den kommunala och mellankommunala planeringen går i takt med staten för att genomföra skyddsåtgärder.

Länsstyrelsen ser i detta sammanhang inget skäl att ändra lagrum och tolkningar för att förenkla tillståndsprocessen för att anlägga kustskydd. Miljöbalken är uppbyggd för att ge en likvärdig prövning för alla typer av verksamheter. Eftersom kustskydd ofta innebär en negativ påverkan på andra värden är det rimligt att kustskydd prövas så att hänsyn och försiktighetsmått innebär en så liten påverkan som möjligt på motstående intressen.

Länsstyrelsen kan därför inte ställa sig bakom föreslagen åtgärd.

SMHI behöver ansvara för nationellt klimatunderlag

Skånes kustkommuner ser behov av en gemensam nationell syn på vilken statistisk metodik som bör användas för att beskriva klimatet som grund för kommunernas klimatanpassningsarbete, och förordar att SMHI:s roll som Sveriges expertmyndighet för klimatfrågor stärks. Kommunerna ser fördelar med att klimatanpassningen utgår från en gemensam nationell metodik för att kunna analysera och bedöma klimatpåverkan baserat på gemensamma referenspunkter och statistik. Det behöver till exempel gå att utläsa hur ett klimatunderlag är framtaget och vilken statistisk osäkerhet som ligger till grund för investeringsbeslut i Sverige. Det skapar likvärdiga förutsättningar för kommunerna i Sverige. Skånes kustkommuner förordar också att MSB:s hotkartor används så att alla Sveriges riskhanteringsplaner baseras på likvärdigt klimatunderlag. Kustkommunerna föreslår länsstyrelsen att lägga till *"Länsstyrelsen ska, tillsammans med kommunerna, verka för att SMHI får ett utökat uppdrag som Sveriges expertmyndighet avseende klimatrelaterade frågor till kommunerna"*.

Länsstyrelsen påminner om att SMHI redan idag ansvarar för nationella klimatunderlag. Det är också SMHIs underlag som MSB:s hotkartor baseras på, vilket också Länsstyrelserna använder i arbetet med att ta fram riskhanteringsplaner. Av Skånes riskhanteringsplaner framgår hur klimatunderlag har tagits fram genom hänvisning till SMHI:s underlag som bygger på rapporter framtagna inom ramen för IPCCs arbete. Den statistiska osäkerheten är stor men är inte möjlig att beräkna eftersom ingen kan veta hur utsläppen av växthusgaser kommer att förändras över tid. De klimatscenarier som IPCC har tagit fram redovisar variationen av möjliga havsnivåer för exempelvis klimatscenario RCP 8.5. De intervall som IPCC redovisar för respektive scenario förklarar ca 66% av variationen. Det finns en gemensam nationell strategi för klimatanpassning med vägledande principer för arbetet som beskrivs i Prop. 2017/18:163. Olika myndigheter har olika roller i tillämpningen av underlag som SMHI tar fram. MSB är den myndighet som ansvarar för översvämningdirektivet. Boverket har i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. Länsstyrelsen menar att då olika myndigheters ansvar och roller är tydliga vad gäller klimatanpassning utifrån olika ansvarsområden ser Länsstyrelsen inte skäl att förorda ett övergripande ansvar på en specifik myndighet som går in i andra myndigheters redan givna uppdrag.

Länsstyrelsen behöver agera för att kuststäder ska kunna vara kvar och utvecklas

Skånes kustkommuner ser behov av en nationell vägledning för klimatanpassning i den kommunala fysiska planeringen och förordar att detta uppdrag hanteras av Boverket så att den fysiska planeringen i Sverige kan utgå från en gemensam nationell grund/metodik. Kommunerna behöver få stöd och utrymme att avgöra risker och konsekvenser i den fysiska planeringen, där redan gjorda investeringar och befintliga värden tas tillvara tillsammans med de tillväxtbehov som finns i kommunerna. Skånes kustkommuner saknar i riskhanteringsplanerna en åtgärd där länsstyrelsen i sin stöttande roll agerar för att Skånes kustkommuner ska kunna vara kvar och utvecklas. Det övergripande målet enligt förslaget till riskhanteringsplan är att skydda och begränsa skador på bebyggelse, naturmiljöer m.m. Skånes kustkommuner menar därför att det bör finnas utvecklingsmål i riskhanteringsplanen med inriktning på hur fortsatt utveckling av stadsbebyggelse och samhällen i kustnära lägen kan ske på ett säkert sätt.

Boverket har i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. I uppdraget ingår de uppgifter som efterfrågas i yttrandet.

Några av Länsstyrelsens åtgärder i riskhanteringsplanerna avser att bidra till att Skånes kustkommuner ska kunna finnas kvar och utvecklas:

- Länsstyrelsen tar fram ett planeringsunderlag "vägledning för skydd mot översvämning från havet anpassad till Skånes kuststäder".
- Länsstyrelsen bidrar med kunskapsunderlag för att främja naturbaserade klimatanpassningsåtgärder

- Länsstyrelsen tillhandahåller relevant statligt underlag om översvämning och uppmanar och påminner kommuner att tillämpa underlaget i samtliga ärenden där behov finns i PBL.

Kopplingen mellan att avgöra risk och konsekvenser måste kopplas till ansvar för finansiering av skydd. Ska staten finansiera måste och staten vara den som bedömer risk och konsekvenser, gör prioriteringar och väljer metod. Dessutom att det förutsätts ske på en mer övergripande geografisk nivå än en enskild kommun och då kan även ett nationellt perspektiv krävas.

Länsstyrelsen arbetar redan idag med att stötta kommuner så att bebyggelse och verksamheter ska finnas kvar och utvecklas utifrån varje platsspecifika förutsättningar. Men i avvägningen mot flera olika intressen på kort och lång sikt är det likställt med att all kustnära bebyggelse i Skåne kan vara motiverad att säkras. Kommuner har ett planeringsansvar för dessa frågor och bör genomföra fördjupade analyser för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna skydda och utveckla sina kustområden beroende på om det t.ex. avser bostadsbebyggelse, samhällsfunktioner, verksamheter, naturområden, friluftsliv eller anläggningar för turism. Länsstyrelsen bidrar inom ramen för riskhanteringsplanen till detta arbete genom att ta fram en kostnadsanalys. Fortsatt utveckling är inte är likvärdigt med att utöka bebyggelse i kustnära läge. Oexploaterad kustnära mark kan i ett förändrat klimat bli viktig som buffertzona för att hantera vatten och ger samtidigt utrymme för att behålla rekreativsmöjligheter och naturvärden.

Sammanfattningsvis vill kustkommunerna framföra

Det krävs ett omtag av riskhanteringsplanen för att länsstyrelsen bättre ska kunna visa att staten i sina olika roller tar sin stödjande och rådgivande roll samt sin genomförande och finansiella roll i den komplexa stadsbyggnadsutveckling som Sveriges kustkommuner befinner sig i. Skånes kustkommuner välkomnar fortsatt dialog kring detta.

Riskhanteringsplanerna har tagits fram utifrån dagens lagstiftning där Länsstyrelsen har följt MSB:s vägledning. Länsstyrelsen är enligt översvämningförordningen som utgår från EU-direktiv ansvarig att ta fram riskhanteringsplaner. Staten har möjlighet att genomföra åtgärder i egenskap av fastighetsägare vilket omfattar vissa verksamheter. I nuvarande system är i de flesta fall andra fastighetsägare, inklusive kommunerna ansvariga för åtgärder som skyddar mot översvämning. I arbetet med riskhanteringsplaner har Länsstyrelsen framförallt möjlighet att sammanställa åtgärder som andra aktörer avser att genomföra och har inte mandat att i övrigt föreslå vad andra aktörer ska genomföra för åtgärder eller hur dessa ska finansieras.

Kommuner har genom planmonopolet ett planeringsansvar som innebär att ta hänsyn till både enskilda och allmänna intressen. Kommunerna har ett särskilt ansvar att lokalisera bebyggelse till mark som är lämpad för ändamålet bl.a. med hänsyn till risken för översvämning. I översiktsplanen ska kommuner redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Länsstyrelsen kan inte inom ramen för riskhanteringsplaner föra en dialog om ansvarsfördelning t.ex. om systemet med det kommunala planmonopolet som är en grundbult i det svenska planeringssystemet. Om kommunerna vill förflytta ansvaret i denna fråga krävs en översyn av planmonopolet, vilket inte är en fråga inom ramen för detta uppdrag.

Ansvar för finansiering av kustskydd kan jämföras med så många andra frågor där den som är ansvarig för finansiering också gör slutligt val för vilka åtgärder som ska genomföras men också har rådighet för sin egen prioritering. Ska staten betala kommer även staten att behöva välja vad, var och vilka åtgärder som ska genomföras. Däremot finns möjlighet till statliga bidrag. MSB administrerar

statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor som utförs eller avses bli utförda bl.a. för att anpassa Sverige till de effekter som följer av ett förändrat klimat.

Utifrån vad som sagts ovan ser Länsstyrelsen inte skäl att göra omtag av riskhanteringsplanerna.

Övriga

Sydvatten

Sydvatten har mottagit samrådshandlingar avseende förslag på riskhanteringsplaner enligt översvämningsdirektivet för Malmö, Helsingborg, Landskrona och Falsterbo.

Sydvatten har inga översvämningskänsliga anläggningar av väsentlig betydelse för dricksvattenförsörjningen inom de identifierade riskutsatta områdena.

Sydvatten har därmed inga ytterligare synpunkter på förslagen.

Länsstyrelsen noterar informationen.